

Şimdi beşinci delili alacağım. Bu delil "düzenlilik delili" olarak isimlendirilebilir. Aslında bu dördüncü delilin gelişmiş halidir. Dördüncü delilde dünyanın var olmasından yola çıkarak bir yaratan fikrine doğru gidiliyor. Bu delildeyse var olmasından değil, içindeki düzeni inceleyerek, bir yaratana vardır sonucuna varılıyor.

Dünyanın muntazam olması Allah'ın varlığına dair son derece güçlü bir delildir. Birisi istediği kadar dünyanın tesadüfler sonucunda oluştuğuna inansın. Ama kâinatın tek cismi dünya değil. Başka cisimler de var ve bunların hepsi bağımsız olarak değil belli bir kanuna göre adeta bir görev dağılımı varmış gibi hareket ediyorlar. Hiç birisi diğerleri olmadan var olamıyor ve hiç birisi diğerinin işine karışmıyor.

Varsayalım ki insan kendiliğinden oluşmuş ama bütün kâinatın insanın en gelişmiş ihtiyaçlarını bile giderecek şekilde oluşmuş olmasını nasıl farz edebiliriz?

Cüzlere baktığımızda aynı hikâyeye tekrar ediyor. İnsan yaratıldı ve ellerine yazma kabiliyeti verildi. Beyninde öğrendiği her şeyi koruma isteği oluştu. Bu isteğini yerine getirmek için en uygun tasarım olan elleri emrine amade olarak mevcuttu. Her şey birer tesadüf olsaydı bir tarafta bilgileri korumak isteyen bir beyin varken diğer tarafta ayının ellerine benzeyen eller oluşmalıydı.

Cismani gelişiminin zihinsel gelişimine tam uygun bir şekilde devam ediyor olması çevresel maddi sebeplerle kolay kolay açıklanamaz. Gözler yaratılmışsa milyonlarca kilometre uzakta bunlar işe yarasın diye bir güneş de yaratılmıştır.

Yaratılışın gayesine uygun bir şekilde eğer hastalıklar yaratılmışlarsa, her birisi için şifa veren ilaçlar da yaratılmıştır. İhtiyaca göre değişebilen kanunlar ve en ufak ihtiyacını bile karşılayan milyonlarca eşya ve her zerresi muntazam bir kâinat tesadüfen nasıl oluşabilir? İnsan beyni bu kadar geniş kapsamlı düzeni nasıl tesadüfe bağlayabilir.

İrade sahibi, her şeyi bilen ve kudretli bir varlık olmadan bunlar olamaz. Kûr'ân-ı Kerîm de bu delili sunuyor. Şöyle buyuruyor:

Elinde Saltanat olan Allah sonsuz kutludur. O dilediği her şeyi gerçekleştirmeye kadirdir. Ölümü ve hayatı, içinizden kimin daha iyi işler yapacağını denemek için yaratmıştır. O her şey den üstündür. Sonsuz bağışlayandır. Yedi göğü kat kat olarak yaratan O dur. Sen Rahman[2] olan Allah'ın yaratmasında hiçbir gedik göremezsin. Gözünü (sağa sola) iyice çevirip bak bakalım. Her hangi bir gedik görebiliyor musun? Yine gözünü tekrar tekrar çevir de bak. Sonunda gözlerin başarısız ve yorgun olarak sana geri döner. (ama hiçbir yerde hiçbir kusur görmeyecektir). [1]

İç içe olup hiç birbirine girmeyen kanunların bu silsilesi tesadüf olabilir mi? Kesinlikle hayır. Tam tersine bu muntazam oluşum kudret ve irade sahibi, yaratan ve her şeyin sahibi olup sonsuz merhameti olan bir varlığın delilidir.

Birinci itiraz:

Bu delil ile ilgili çeşitli itirazlar var. Deniliyor ki düzenlilik ve uyum bir yere kadar var. Örneğin ormanda yetişen ağaçlar, yeryüzünde dolaşan veya havalarda uçan onlarca hayvan insan için ne yapıyorlar? Üç beş tanesini yiyebiliriz ama gerisi gereksizdir. Yılanlar akrepler ve aynı şekilde zehirli bitkiler insanın hangi işine yarar?

Bu sorunun detaylı cevabı Allah'ın sıfatlarını anlattığım bölümde verilecek. Burada özet olarak şunu söylemek mümkün ki hayvanların yaratılışı plansızlığın neticesinde değildir. Bunlar hepsi zor gününde insanın çok işine yarayan hazinelerdir. Gereksiz sanılan bu hayvanlar günü gelince son derece faydalı yaratıklara dönüşüyorlar. Örneğin yılan zehri ilaçlarda kullanılıyor. Akrep zehri de aynı şekildedir. Daha önce bir faydası olmadığı sanılan birçok şey günümüzde faydasını ispat etmiştir. Gerçek şudur ki bunlar hepsi birer hazinedir. Bazısı yeryüzünde bazısı göklerde ve bazısı denizlerde bulunan bu hazineler insan zihinsel olarak geliştikçe keşfetsin ve faydalansın diye yerleştirilmişlerdir. Bilimin bugünkü hali bile bunların milyonlarca faydalarını kabul etmektedir. Geleceğin ne göstereceği gidişattan tahmin edilebilir.

İkinci itiraz:

İkinci itiraz şudur ki binlerce bitki ve binlerce canlı karada ve suda oluşup anlamsız bir şekilde

yok oluyorlar. Bunların bize bir faydası yok. Varlıkları boşa gidiyor. Ziyan oluyorlar. İrade sahibi bir yaratıcı olsaydı bunların böyle boşa gitmesine izin vermezdi.

Biz diyoruz ki bütün bunlar insanın ilmî, zihni, cismani ve ruhani gelişimi için yaratılmışlardır. Bunların böyle oluşup sanki bir fayda vermiyormuş gibi yok olmaları bile insanın ilgisini çekiyor ve onu düşündürüyor. Yani her ne kadar dolaylı olsa da fayda yine vardır. Ama faydalanıp faydalanmamak insanın elindedir. Eğer o faydalanmıyorsa bu onun suçudur. İkincisi bunların doğumunda bir hikmet varsa Allah bilir yok olup toprağa karışımında ne hikmetler gizlidir. Yanıp kül olduktan sonra birçok şeyin daha faydalı hale geldiğini bilmiyor muyuz? Ayrıca insan için boşa gitmiş bir şey (kendi ilgisizliğinden dolayı) Allah için nasıl boşa gitmiş sayılabilir? Ölen hayvan veya bitki insan için ziyan olsa da Allah için ziyan olmuş sayılmaz. O da bunlardan faydalanıyor muydu ki ziyan oldu diyelim? O zaten bunların yaratıcısıdır. Ne halde olurlarsa olsunlar onun emrindedirler. Onun elinden kaçıp bir şey nereye gidebilir? Bunların ölümünün misali yıkılmış bir ev gibidir. Ev yıkılmıştır ama tuğlaları yine vardır. Başka bir evin yapımında kullanılacaklardır. Benzer şekilde yaratıp öldürmek aslında sadece kullanımdaki değişimi gösterir. Allah için kendi yarattığının yaratılışı ve yok oluşu insan için geçerli olan doğum ve ölüm kavramlarına benzemez.

Üçüncü itiraz:

Üçüncü itiraza göre deniliyor ki yazabilsin diye uygun parmaklar veyahut etraftan faydalansın diye diğer uzuvlar verildi demek yanlış olur. Zaten evrimin bir sonraki adımı bu yöndeydi. Tıpkı suyun döküldüğü kabın şeklini alması gibidir. Gıdası yüksekte olan hayvanın boynu uzadı. Düşmanlarından saklanabilmek için hayvanların derisi etraftaki ağaçların veya yaprakların rengini aldı. Yani bu uyum ihtiyaçtan oluştu ve belli bir mecburiyetin sonucudur. Önceden planlanmış bir amacın değil.

Bunun cevabı basittir. Sadece ihtiyaç duyulan yönde değişimi sağlayan kanun nereden geldi? Esası deneme yanılma olan kör doğa böyle bir seçim nasıl yapabilir. Ancak irade ve kudret sahibi, her şeyi bilen birisi bunu sağlayabilir.

Hız. Mirza Beşiruddin Mahmud Ahmed (Müslîh Mevud)
Allah (c.c.) adlı eserinden

[1] Mülk (67) sûresi, ayet. 2-5

[2] Türkçede Rahman kelimesi olmadığı için aynen bırakılmıştır. Anlamı bu konu için son derece önemlidir. Rahman içimizdeki potansiyeli ve ihtiyaçlarımızı görüp onların en iyi şekilde gelişmesi için uygun ortam sağlayandır. Bu merhamet bizim tarafımızdan herhangi bir çaba oluşmadan gösterilir. Çabamızın sonucunda oluşan merhamet ise Rahim kelimesiyle ifade edilir. Kâinatın içindeki hayvanlar, bitkiler, güneşler, yıldızlar ve diğer her şey insanın bir çabası olmamasını rağmen onun içinde gizli olan Rabbini arama ihtiyacını gidermek için yaratılmışlardır. Bu ayeti kerime de bu noktayı vurgulamak istiyor. Yani Rahman olan Allah'ın yarattığı her şeyde bir gediğin olmaması bütün ihtiyaçların ve potansiyellerin karşılandığına dair bir meydan okumasıdır. Şüphe eden birisi falanca gerçek ihtiyacım bu kâinat tarafından karşılanmamıştır diyebilmek için araştırmaya davet ediliyor ama uyarı apaçıktır. Kendi gözleri başarısız ve yorgun olarak kendisine geri döneceklerdir.